

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 61 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de particuliere consumptie en de besparingen minder sterk stijgen dan het nationaal inkomen.

2 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

In 2009 bedraagt de beroepsbevolking $\frac{315.000}{0,04} = 7.875.000$ personen.

Een toename van $7.875.000 - 7.644.000 = 231.000$ personen.

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de werkloosheid in 2008 is afgenomen ten opzichte van 2007 / dat de werkgelegenheid in 2008 is toegenomen ten opzichte van 2007, zodat de kans op het verkrijgen van een (betaalde) baan is toegenomen. Dit werkt als een positieve prikkel op het aanbod van arbeid.

4 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

• een vat olie kostte in 2008 $\frac{\$ 63}{\$ 1,40} = € 45$

zonder koersstijging wordt dit $\frac{\$ 135}{\$ 1,40} = € 96,43$ 1

• met koersstijging $\frac{\$ 135}{\$ 1,55} = € 87,10$ 1

• dus $\frac{€ 96,43 - € 87,10}{€ 96,43 - € 45} \times 100\% = 18,1\%$ compensatie 1

Opgave 2

5 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om 32 procent van de populatie.

Opmerkingen

- *Hanteer bij de correctie een marge van 1 procentpunt.*
- *Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.*

6 maximumscore 2

ja

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat de totale populatie dan toeneemt, maar dat deze toename bestaat uit (bijna) uitsluitend gebruikers van de sociale zekerheid. Daarmee wordt het aandeel van gebruikers met geen / weinig uitkeringsjaren kleiner en de verdeling minder scheef.

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat bij premiedifferentiatie de premie kan dalen / stijgen indien het gebruik van de sociale zekerheid afneemt / toeneemt, hetgeen de verzekerden stimuleert minder gebruik te maken van de sociale zekerheid.

8 maximumscore 2

groep 5 en groep 6

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Personen in deze groepen maken langer dan gemiddeld gebruik van de sociale zekerheid. Blijkbaar lopen zij meer risico op verlies of blijvend ontbreken van inkomen uit werk, waardoor bij premiebetaling naar risico hun sociale premie zal stijgen en hun netto-inkomen zal dalen.

Opgave 3

9 maximumscore 8

Te beoordelen onderdeel:

- a Twee van de drie aspecten zijn correct verwerkt.
- Te denken valt aan informele transacties die buiten de markt om plaatsvinden en niet worden meegeteld, maar wel voorzien in behoeften.
 - Te denken valt aan de mogelijkheid dat de mate van behoeftebevrediging van de bevolking niet toeneemt als sommigen er in inkomen op vooruit gaan, terwijl anderen er (relatief) op achteruit gaan.
 - Te denken valt aan het niet meewegen van het welvaartverlies van de opoffering van vrije tijd in ruil voor hogere productie.
- b Beide aspecten zijn correct verwerkt
- Te denken valt aan het optreden van negatieve externe effecten bij de productie, waarvan het verlies in welvaart niet in mindering wordt gebracht op de omvang van de nationale productie maar wel op de omvang van het dnp.
 - Te denken valt aan het herstellen van negatieve externe effecten bij de productie, hetgeen zowel bij de omvang van het nationaal product als bij de omvang van het dnp wordt meegeteld.

Opmerking

Noteer voor elk aspect 0, 1 of 2 scorepunten:

0 → (vrijwel) geheel fout

1 → bij twijfel

2 → (vrijwel) geheel goed

Indien de onderdelen van het artikel niet logisch op elkaar aansluiten en/of het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt van de eis

–1

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

Opgave 4

10 maximumscore 2

juist

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$€ 184.216.000 \times 0,18 \times 0,95^4 = € 27.008.115,00$$

$$€ 209.268.000 \times 0,34 \times 0,78^4 = € 26.336.626,91$$

11 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat als gevolg van de beperking van de invoer van kleding, de binnenlandse productie zal toenemen.

12 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een invoertarief leidt tot een beperking van de invoer van goedkopere buitenlandse kleding zodat de prijs van kleding in Brazilië in hogere mate bepaald wordt door de duurdere, Braziliaanse kleding 1
- en een invoertarief houdt een (in vergelijking met de andere kleding producerende landen) inefficiënte sector in Brazilië in stand en belemmert daarmee het verplaatsen van productiefactoren naar meer efficiënte sectoren 2

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de WTO op grond van de meest begunstigde clausele de klacht van China gegrond verklaart, omdat op de invoer van Chinese kleding een hoger invoertarief wordt geheven dan op de invoer van kleding uit Indonesië en Vietnam.

Opgave 5

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de hoogte van O via OVS, O – B en B afhankelijk is van de oplossing van het model.

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $OVS_{2011}: 510 + (225 + 0,03 \times 510 - 0,25 \times 600 - 30) - 0,05 \times 510 = 544,8$

1

- de overheidsschuldquote in 2011: $\frac{544,8}{620} = 0,88$ (88%)

1

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de groeiende overheidsschuld een toename van de vraag naar leningen ten opzichte van het aanbod ervan betekent.

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\Delta O_o = -20$$

$$\Delta Y = -20 \times 0,6 = -12$$

$$\text{de totale } \Delta Y = 600 - 620 = -20$$

$$\text{dus } Y \text{ als gevolg van } \Delta B_o = -20 - -12 = -8$$

$$\text{de multiplier: } \frac{-8}{10} = -0,8$$

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat door de recessie de (inkomens)verwachtingen verslechteren, waardoor eenzelfde toename van de overheidsuitgaven bij een hogere marginale spaarquote / lagere marginale consumptiequote tot een geringere stijging van het nationaal inkomen leidt.

Opgave 6

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat door de koppeling aan de dollar in combinatie met de dalende dollarkoers, de koers van de munten van de GCC-lidstaten ook is gedaald ten opzichte van de euro, waardoor het prijspeil van de invoer uit de eurolanden gestegen is.

20 maximumscore 2

een neerwaartse druk

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat de vraag naar dollars kleiner wordt, doordat de dollar minder in het internationale betalingsverkeer gebruikt wordt.

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{191 \times 0,27 + 16 \times 0,27 + 10 \times 2,65 + 22 \times 2,60 + 37 \times 3,30 + 77 \times 0,27}{353} = \$ 0,80$$

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de groeicijfers van het bbp van de landen met een relatief hoge spilkoers boven het gemiddelde groeicijfer liggen, zodat het gewicht van deze munten in de karan toeneemt.

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat, door de hoger vastgestelde spilkoers van de karan, het prijspeil van de uitvoer (in een andere munt gemeten) hoger zal zijn, waardoor het volume van de uitvoer lager uitvalt terwijl het prijspeil in karan gelijk blijft.

Opgave 7

24 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het bestedingseffect weergegeven wordt door de pijl van investeringen naar bbp en dat het capaciteitseffect wordt weergegeven door de pijl van investeringen naar productiecapaciteit.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een antwoord waaruit blijkt dat door de verlaging van de belastingdruk het reëel besteedbare inkomen stijgt, waardoor het aanbod van arbeid toeneemt en de ruimte op de arbeidsmarkt groter wordt 1
- en dat door verlaging van de belastingdruk het reëel besteedbare inkomen stijgt, waardoor de bestedingen en het bbp stijgen, zodat de arbeidsvraag stijgt en de ruimte op de arbeidsmarkt kleiner wordt 1

26 maximumscore 2

een –

Voorbeelden van een juiste toelichting zijn:

- Een toelichting waaruit blijkt dat een stijging van de lonen betekent dat de prijs van arbeid stijgt ten opzichte van de prijs van kapitaal, waardoor substitutie van arbeid optreedt, hetgeen leidt tot een daling van de vraag naar arbeid.
- Een toelichting waaruit blijkt dat een daling van de lonen betekent dat de prijs van arbeid daalt ten opzichte van de prijs van kapitaal, waardoor substitutie van kapitaal optreedt, hetgeen leidt tot een stijging van de vraag naar arbeid.

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat een toename van de werkloosheid tot daling van de lonen en daling van de productiekosten leidt. Hierdoor kunnen de prijzen (relatief) dalen, hetgeen de export stimuleert. De daaruit resulterende bestedingsgroei zorgt voor een toename van het bbp en daarmee voor een grotere arbeidsvraag.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.